

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Rakovník

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Rakovník leží ve Středočeském kraji západně od Prahy a tvoří 1 z 26ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- do SO spadá celkem 83 obcí (tímto počtem je 2. největší v kraji);
- počtem obyvatel celkem 55.411 je těsně nad průměrem kraje, z toho 16.427 žije v jádrovém městě;
- rozlohou 896 km² je 2. největší.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP ve Středočeském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Rakovník	83	55 411	16 427	896
Černošice	79	128 326	6 570	580
Benešov	51	57 815	16 541	690
Beroun	48	58 157	18 919	416
Kladno	48	120 572	68 551	351
Slaný	52	39 412	15 300	369
Středočeský kraj	44	49 685	17 673	424

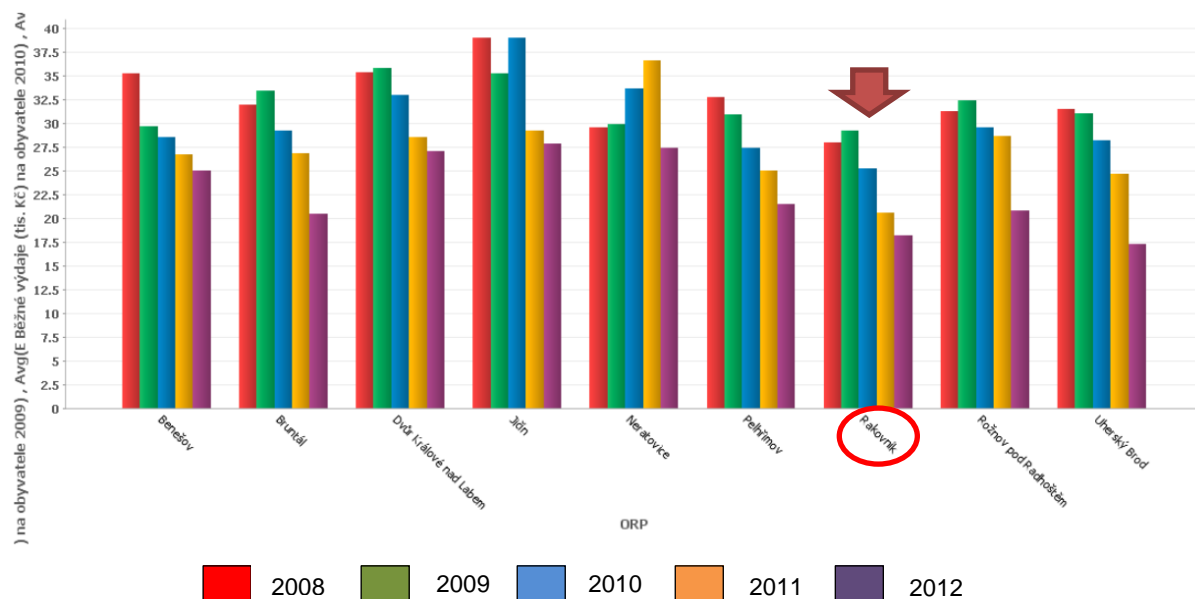
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Středočeského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 52.000 až 58.000 obyvatel (celkem 9 srovnatelných SO ORP: Benešov, Blansko, Havlíčkův Brod, Jablonec n. Nisou, Kyjov, Nýřany, Třinec, Uherský Brod);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 16.000 až 17.000 (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Benešov, Bruntál, Dvůr Králové n. Kabem, Jičín, Neratovice, Pelhřimov, Rožnov p. Radhoštěm).

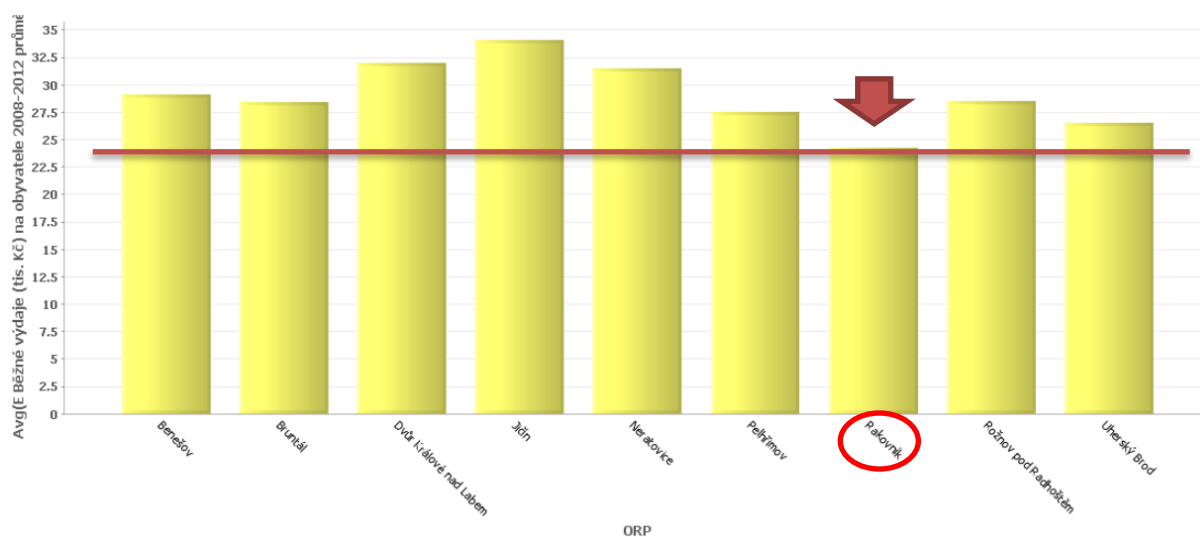
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Rakovník blíže podívat na **úroveň běžných výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012. Běžné výdaje, které v sobě nesou každodenní provoz daného obvodu, mají víceméně u všech sledovaných SO ORP (vybraných dle kritéria velikosti jádrové obce) klesající tendenci, u rakovnického obvodu jsou však na zcela nejnižší úrovni (kromě r. 2012, to byly 2. nejnižší). Podtrhuje to i jejich průměrná výše 24 tis. Kč/obyv. (viz obr. č. 1 a 2).

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 16.000 – 17.000 obyvl.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

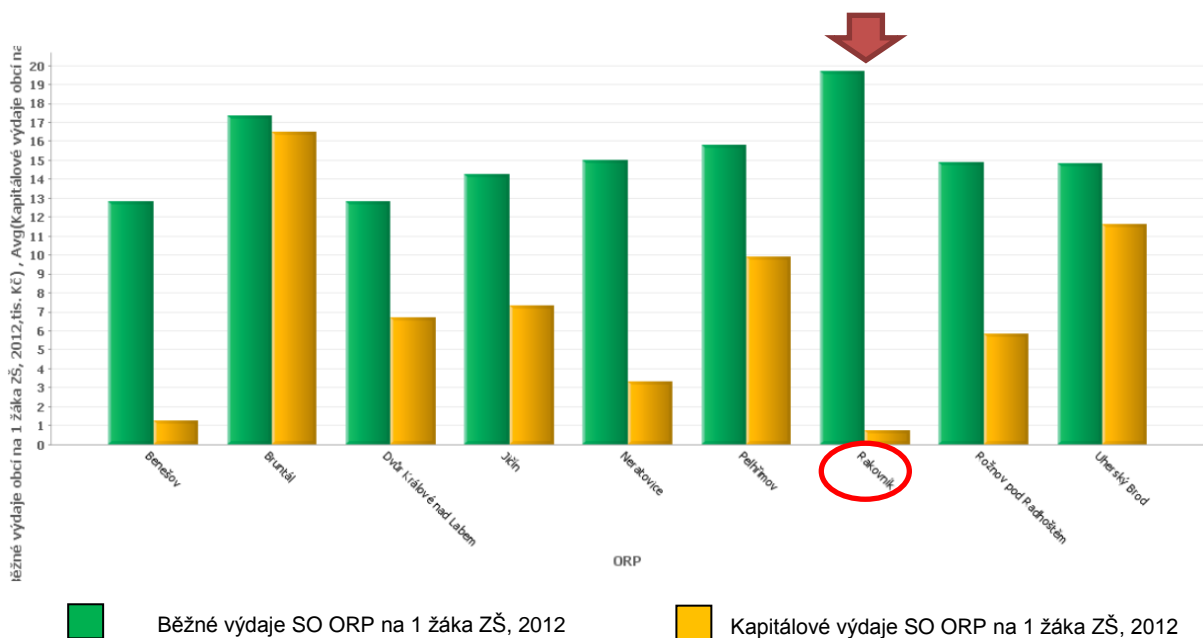
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 16.000 – 17.000 obyvl.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Rakovník zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních škol**. Zatímco běžné výdaje na žáka ZŠ jsou u SO ORP Rakovník nejvyšší ze všech srovnávaných obvodů (se zhruba stejnou velikostí jádrové obce) – 19,7 tis. Kč/žáka, výše kapitálových výdajů, tzn. výdajů odrážejících investiční akce, je naopak nejnižší – 0,74 tis. Kč/žáka. Viz obr. č. 3. Obdobných výsledků dosahuje rakovnický obvod i při výběru srovnávaných obvodů dle jiných kritérií: v rámci Středočeského kraje, dle počtu obyvatel či počtu obcí.

Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 16.000 – 17.000 obyvj.) na žáka ZŠ (v tis. Kč)

4. Sociální služby

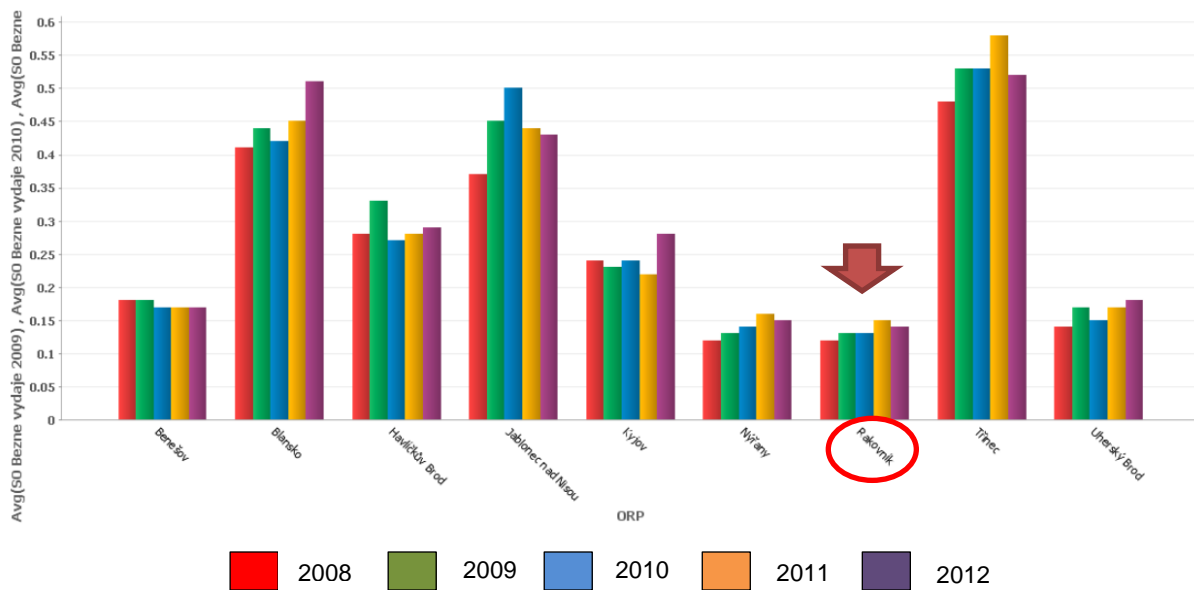
Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných a kapitálových výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Rakovník dosahoval ve sledovaném období u vybraného vzorku SO ORP (kritérium: počet obyvatel) nejnižších hodnot¹: v průměru 0,13 tis. Kč/obyv./rok. Výkyvy od této hodnoty byly minimální. Naopak v prvních třech letech, tzn. 2008-2010, vykazoval jedny z nejvyšších hodnot kapitálových výdajů na obyvatele mezi srovnávanými SO ORP: 0,26-0,3 tis. Kč/obyv. (v r. 2011 razantně klesly na 0,02 Kč/obyv., v r. 2012 byly

¹ V letech 2008-9 spolu s SO ORP Nýřany.

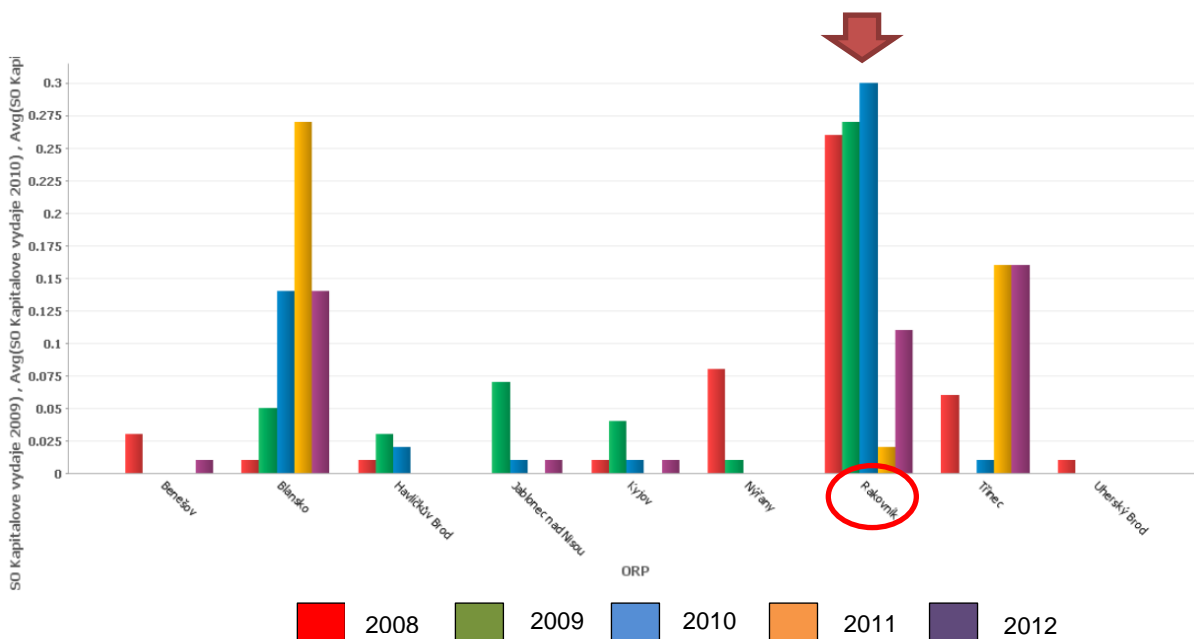
Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

3. nejvyšší s hodnotou 0,11 Kč/obyv.). Celkově jejich průměrná hodnota 0,19 Kč/obyv. výrazně převyšuje ostatní obvody.

Obrázek 4: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 52.000 – 58.000) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 5: Kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 52.000 – 58.000) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Rakovník	
základní charakteristika	<p>ve Středočeském kraji je SO ORP Rakovník:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou 2. největší počtem obcí 2. největší z hlediska počtu obyvatel těsně nad průměrem kraje
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> nízké a stále se snižující běžné výdaje na obyvatele <i>(porovnáváno v rámci benchmarkingu ORP)</i>
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> vysoké běžné výdaje na žáka ZŠ nízké kapitálové výdajů na žáka ZŠ <i>(porovnáváno v rámci benchmarkingu ORP)</i>
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele vysoké kapitálové výdaje na sociální služby na obyvatele <i>(porovnáváno v rámci benchmarkingu ORP)</i>

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad